

Mateusz Gąsowski

Uniwersytet w Białymstoku

ORCID: 0000-0001-5650-9824

mateusz.gasowski95@gmail.com

Ewa M. Guzik-Makaruk

Uniwersytet w Białymstoku

ORCID:0000-0003-1248-4113

ewa.guzik@uwb.edu.pl

Adriana Kuligowska-Tyszka

Uniwersytet w Białymstoku

ORCID:0000-0003-3336-7020

kuligowskaadriana@gmail.com

Odpowiedzialność karna w kosmetologii

Wstęp

Wzrost zainteresowania zabiegami mającymi na celu poprawę estetyki wyglądu spowodował powstanie wielu nowych gabinetów kosmetologicznych. Oferta dostępnych tam sposobów poprawienia urody może różnić się w zależności od gabinetu. Nie są to jedynie starania kosmetologów o bycie konkurencyjnym na rynku, lecz są wynikiem braku regulacji prawnych odnoszących się w bezpośredni sposób do tego, co wolno kosmetologowi. Wobec powyższego rynek usług kosmetycznych charakteryzuje się samowolą co do osób prowadzących tego rodzaju gabinety, jak i co do rodzaju wykonywanych zabiegów. Mimo braku stosownych regulacji osoby wykonujące tego rodzaju zabiegi ponoszą odpowiedzialność karną za wykonywanie usług, do których nie są uprawnione. Niniejsze opracowanie ma na celu wskazanie podstaw prawnych wykonywania zawodu kosmetologa, w tym określenie uprawnień kosmetologów. Ponadto podjęto próbę określenia zasad funkcjonowania gabinetów kosmetycznych, a także podstaw karnoprawnej odpowiedzialności kosmetologów za oszustwa przy wykonywaniu zabiegów.

Podstawy prawne wykonywania zawodu kosmetologa

Zawód kosmetologa nie doczekał się jeszcze regulacji ustawowej, jak ma to miejsce np. w przypadku lekarzy i lekarzy dentyistów czy pielęgniarek i położnych. Wprowadzie w dniu 7 lutego 2022 r. podjęto próbę wprowadzenia takich regulacji i wniesiony został poselski projekt ustawy o zawodzie kosmetologa¹, lecz obecnie² pozostaje nadal na etapie prac ustawodawczych. Można także zauważyć, że nie jest to pierwsza próba uchwalenia regulacji w tym zakresie. Ten pat legislacyjny jest spowodowany w dużej mierze brakiem jasnego stanowiska na temat tego, jakie są granice dopuszczalnych działań kosmetologa. Bywa, że przedstawiciele tego zawodu uzurpują sobie uprawnienia do przeprowadzania zabiegów bardziej inwazyjnych, jak np. zabiegi z użyciem toksyny botulinowej. Spotyka się to jednak ze zdecydowanym sprzeciwem samorządu lekarskiego.

Brak jednoznacznych regulacji prawnych zawodu kosmetologa tworzy potrzebę uchwalenia aktu prawnego określającego zasady wykonywania tego zawodu. Konieczne jest określenie obszaru działalności kosmetologa, zasad wykonywania zawodu, zakres wykonywanych czynności, ustalenia wymaganego wykształcenia (teoretycznego i praktycznego), sprecyzowanie warunków dopuszczenia do wykonywania zawodu (w tym czy kosmetolog powinien zdać państwowy egzamin zawodowy), zdefiniowanie obowiązków kosmetologa wobec zdrowia publicznego oraz uregulowanie samorządu zawodowego³.

Studia kosmetyczne cieszą się zauważalną popularnością. Jest to spowodowane dwoma głównymi czynnikami. Pierwszy z nich dotyczy rozwoju tzw. branży *beauty*. Polskie społeczeństwo staje się coraz bardziej zamożne, co pozwala mu w większym stopniu interesować się modą i urodą. Coraz częściej możemy pozwolić sobie nie tylko na droższe kosmetyki, ale także na poddanie się specjalistycznym zabiegom poprawiającym urodę. Drugi czynnik związany jest z masowym dążeniem do zdobycia wykształcenia wyższego postrzeganego jako wyznacznik pozycji społecznej. Uczelnie publiczne i niepubliczne konkurują między sobą w zdobywaniu studentów, ponieważ zainteresowanie studiami wyższymi jest wysokie. Również z tego powodu nie brakuje chętnych decydujących się podjąć studia kosmetyczne⁴.

Kształcenie kosmetologów odbywa się na studiach pierwszego i drugiego stopnia na publicznych i niepublicznych uczelniach medycznych. Warunkiem uzyskania uprawnień jest więc ukończenie studiów i obrona pracy dyplomowej.

¹ Projekt ustawy o zawodzie kosmetologa wniesiony dnia 7 lutego 2022 r. przez grupę posłów Klubu Parlamentarnego Koalicja Polska.

² Stan na kwiecień 2023 r.

³ O. Dębska, S. Dębski, R. Śpiewak, *Regulacje prawne zawodu kosmetologa: więcej pytań niż odpowiedzi*, „Estetologia Medyczna i Kosmetologia” 2012, nr 2(3), s. 74.

⁴ J. Arct, *Kształcenie kosmetyczne*, „Estetologia Medyczna i Kosmetologia” 2012, nr 2(1), s. 7.

Może to rodzić wątpliwości natury praktycznej z uwagi na brak państwowego egzaminu zawodowego sprawdzającego praktyczne umiejętności absolwenta. Egzamin taki jest warunkiem dopuszczenia do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentystry czy też technika usług kosmetycznych⁵.

Należy rozróżnić zawód kosmetologa od zawodu kosmetyczki, które w potocznym rozumieniu często bywają utożsamiane. Jak zostało wspomniane, kosmetolog uzyskuje wykształcenie na uczelni medycznej. W programie studiów znajdują się takie przedmioty, jak anatomia, fizjoterapia, chemia kosmetyczna, dermatologia, biochemia, toksykologia, immunologia czy histologia. Natomiast kształcenie w ramach dwuletniego studium kosmetycznym ogranicza się jedynie do podstawowych przedmiotów z zakresu zdrowia i budowy ciała⁶.

Zakres kompetencji i uprawnień kosmetologa nie są powszechnie znane. Stąd też często można się spotkać z opinią, że kosmetolog jest „lepiej wykształconą kosmetyczką”. Przywołany pogląd jest krzywdzący i nieuzasadniony. Rola kosmetologa nie ogranicza się wyłącznie do produkcji i dystrybucji kosmetyków czy usług polegających na przeprowadzaniu zabiegów upiększających. Oprócz podstawowych zadań branży *beauty* kosmetolog pełni także rolę pośrednika – kosmetolog, lekarz i dermatolog powinni ze sobą współpracować, co przynosi znacznie lepsze rezultaty niż rywalizacja. Wspomniana współpraca wymaga określonej wiedzy zainteresowanych grup zawodowych. Kosmetolog powinien posiadać umiejętności prawidłowego wykonywania zabiegów medycznych związanych z poprawą urody oraz pielęgnacją skóry. Lekarze medycyny estetycznej i dermatolodzy mają obowiązek natomiast znać specyfikę zabiegów kosmetycznych. Tak przeprowadzona współpraca daje najlepsze efekty dla osób korzystających z usług wspomnianych specjalistów⁷.

Rozróżnienie między zawodami uwydatnione jest w kwalifikacji zawodów i specjalności stworzonych przez Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Zgodnie z wykazem kosmetyczka jest „zawodem usługowym zaliczanym do usług osobistych, obejmujących czynności związane z wykonywaniem zabiegów pielęgnacyjnych i upiększających”⁸. Natomiast opis zawodu kosmetologa jest zdecydowanie bardziej rozbudowany i obejmuje wykonywanie zabiegów z zakresu kosmetologii pielęgnacyjnej, upiększającej i leczniczej, dokonywanie diagnozy skóry, dobór odpowiednich zabiegów i kosmetyków, posługiwanie się specjalistycznymi preparatami, opracowanie diety czy zmian w trybie życia klienta⁹.

⁵ Ibidem.

⁶ *Kosmetolog a kosmetyczka*, <https://skinlogica.pl/aktualnosci/kosmetyczka-kosmetolog-poznaj-roznice> (data dostępu: 1.01.2023).

⁷ J. Aret, op. cit., s. 8.

⁸ Wyszukiwarka opisów zawodów, Kosmetyczka, kod: 514202, <https://psz.praca.gov.pl> (data dostępu: 1.01.2023).

⁹ Wyszukiwarka opisów zawodów, Kosmetolog, kod: 229903, <https://psz.praca.gov.pl> (data dostępu: 1.01.2023).

Kwalifikacja zawodów jest warunkowana w dużej mierze charakterem świadczonych usług lub kategorią wykonywanych czynności. Jeżeli chodzi o zawody medyczne, duże znaczenie ma zasada ochrony pacjenta, rozumiana szeroko jako ochrona zdrowia lub życia ludzkiego. Specyfika pracy przedstawicieli zawodów medycznych jest związana z bezpośrednim kontaktem z pacjentem. Z tego względu wymaga się, aby przedstawiciele tych zawodów cechowali się wysoką moralnością oraz stale podnosili swoje kwalifikacje zawodowe i zdobywali doświadczenie w pracy. Stąd też lekarz powinien szanować przyśługującą pacjentowi intymność oraz przestrzegać tajemnicy zawodowej¹⁰.

Kosmetolodzy również pracują w bezpośrednim kontakcie z człowiekiem. Nie mają oni jednak do czynienia z pacjentem, lecz z klientem. W gabinetach kosmetycznych wykonywane są zabiegi z użyciem specjalistycznych preparatów lub urządzeń, które nastawione są na osiągnięcie celu kosmetycznego lub estetycznego. Usługa kosmetyczna jest więc nakierowana na uzyskanie z góry określonego efektu końcowego. Jest to zasadnicza różnica w porównaniu do świadczeń wykonywanych przez lekarza czy pielęgniarkę. Pacjent może być klientem (np. podczas korzystania z prywatnej opieki zdrowotnej), lecz nie każdy klient może być uznany za pacjenta. Determinuje to zakres uprawnień konkretnego zawodu, które w przypadku profesji zajmujących się ochroną zdrowia lub życia ludzkiego nabierają szczególnego kształtu¹¹.

Wprawdzie rozwój kosmologii przyczynia się do zacierania granicy między środkami kosmetycznymi a środkami lekarskimi. Pierwsze z wymienionych niekiedy są nakierowane na zwalczanie dolegliwości – specyfiki przeciwlupieżowe, usuwające niedoskonałości, przywracające jędrność skóry, usuwające niedoskonałości czy wzmacniające włosy i paznokcie. Jednak większość aktywności kosmetologów sprowadza się do doraźnych działań poprawiających wygląd, przy których bardziej niż zaawansowana wiedza medyczna potrzebna jest wprawna ręka, doświadczenie życiowe i poczucie estetyki. Usługi świadczone przez kosmetologów mogą więc wpłynąć pozytywnie na zdrowie człowieka, lecz zawód ten nie jest postrzegany jako zawód medyczny z uwagi na fakt, że znacząca część zabiegów kosmetycznych nakierowana jest na poprawę urody, a nie na leczenie. Także klient decydujący się na wizytę w zakładzie kosmetycznym najpewniej będzie chciał dokonać zmian w estetyce, a możliwe podjęcie działań leczniczych może być drugorzędne¹².

¹⁰ M. Meder-Kobiela, *Zabieg kosmetyczny w aspekcie wykładnie prawa*, „Kosmetologia Estetyczna” 2019, nr 5, s. 646.

¹¹ Ibidem.

¹² G. Glanowski, *Umowa o świadczenie zdrowotne*, Warszawa 2019, s. 137.

Uprawnienia kosmetologów

Przepisy prawa nie regulują wprost zakresu uprawnień kosmetologów. Z tego powodu niejednokrotnie dochodzi do sporu na temat tego, czy dany zabieg może być wykonywany przez kosmetologa, czy wyłącznie przez lekarza. Wątpliwości mają nie tylko grupy zawodowe lekarzy i kosmetologów, ale także zróżnicowane opinie przedstawia doktryna prawa.

Podobne wątpliwości miał jeden z posłów, który w 2012 r. skierował do Ministra Zdrowia interpelację¹³ z pytaniem o kompetencje i uprawnienia kosmetologów i kosmetyczek. W odpowiedzi na interpelację poselską Podsekretarz Stanu w imieniu Ministerstwa Zdrowia stwierdza, że absolwent studiów kosmetologicznych pierwszego stopnia powinien posługiwać się wiedzą ogólną z zakresu nauk o zdrowiu oraz wiedzą szczególną z zakresu kosmetologii, planować rodzaj zabiegów kosmetologicznego, stosować kosmetyki adekwatnie do rozpoznania, wykonywać zabiegi kosmetyczne, upiększające i pielęgnacyjne, odczytywać właściwie skład kosmetyku, prowadzić gabinet kosmetyczny oraz współpracować z lekarzem dermatologiem w kwestii pielęgnacji skóry zmiennej chorobowo. Po ukończeniu studiów drugiego stopnia kosmetolog powinien – poza wymienionymi wcześniej umiejętnościami – potrafić także oceniać jakość surowców i preparatów kosmetycznych, współdziałać w procesie rejestracji kosmetyków, współpracować z firmami produkującymi preparaty kosmetyczne, współpracować z lekarzem w zakresie zalecanych zabiegów, kierować zespołem kosmetologów oraz nadzorować przebieg stosowania kosmetyków i technik kosmetycznych. Podkreśla się, że zarówno kosmetolog, jak i technik usług kosmetycznych nie są przygotowani do przeprowadzania świadczeń opieki zdrowotnej. Zatem diagnozowanie i leczenie nowotworowych zmian skórnych czy wykonywanie zabiegów medycznych, takich jak np. podanie kwasu hialuronowego czy toksyny botulinowej, pozostaje w wyłącznej kompetencji lekarza¹⁴.

Interpelację o podobnej treści ten sam poseł złożył w 2015 r. Zadał w niej Ministrowi Zdrowia m.in. pytanie: „Jakie są kompetencje i uprawnienia w zawodzie kosmetyczka i kosmetolog w obecnym stanie prawnym?”¹⁵. W odpowiedzi Sekretarz Stanu z upoważnienia Ministra stwierdza w podobnym tonie, jak zostało to objaśnione w odpowiedzi na interpelację wskazaną wyżej: absolwent kosmetologii „powinien posiadać umiejętności posługiwania się wie-

¹³ M. Orzechowski, Interpelacja nr 5775 w sprawie kontroli gabinetów kosmetologicznych oraz zakresu kompetencji kosmetologów i kosmetyczek; zgłaszający: Maciej Orzechowski, adresat: Minister Zdrowia; data wpływu: 14 czerwca 2012 r.; data ogłoszenia: 27 czerwca 2012 r.

¹⁴ Odpowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia – z upoważnienia Ministra – na interpelację nr 5775 w sprawie kontroli gabinetów kosmetycznych oraz zakresu kompetencji kosmetologów i kosmetyczek; data wpływu: 12 lipca 2012 r.; data ogłoszenia 26 lipca 2012 r.

¹⁵ Interpelacja nr 30351 do Ministra Zdrowia w sprawie kompetencji i uprawnień kosmetologów i kosmetyczek; zgłaszający: Maciej Orzechowski, adresat: Minister Zdrowia; data wpływu: 9 stycznia 2015 r.; data wysłania: 20 stycznia 2015 r.

dzą ogólną z zakresu nauk o zdrowiu oraz wiedzą szczegółową z zakresu kosmetologii. Powinien umieć: planować rodzaj zabiegu kosmetycznego i stosować kosmetyki zgodnie z rozpoznaniem, wykonywać zabiegi kosmetyczne, pielęgnacyjne i upiększające, z uwzględnieniem wskazań i przeciwwskazań, prawidłowo odczytywać skład kosmetyku i ustalać jego zastosowania, jak również ściśle współpracować z lekarzem dermatologiem w zakresie pielęgnacji skóry zmienionej chorobowo oraz organizować i prowadzić gabinet kosmetyczny”. W tej odpowiedzi ponownie stwierdzono, że wykonywanie zawodu technika usług kosmetycznych i kosmetologa nie obejmuje działań związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych¹⁶.

Zdaniem Ministerstwa Zdrowia udzielanie świadczeń zdrowotnych wykracza poza kompetencje kosmetologów. Definicję legalną „świadczenia zdrowotnego” ustawodawca zapisał w art. 2 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej¹⁷. Zgodnie z wyżej wskazanym przepisem takie świadczenie to „działanie służące zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania”. Stanowisko Ministerstwa Zdrowia oznacza, że mimo iż wśród zabiegów kosmetycznych można wyróżnić te terapeutyczne, tj. nastawione na poprawę zdrowia, to jednak kosmetolog nie ma uprawnień do samodzielnego leczenia, a w kwestii zwalczania chorób powinien współpracować z lekarzem.

Zauważyć można spór między samorządem lekarskim a przedstawicielami zawodu kosmetologa w kwestii tego, kto jest uprawniony do przeprowadzania zabiegów medycyny estetycznej. W uchwale Naczelnej Rady Lekarskiej z dnia 28 stycznia 2022 r. w sprawie obowiązków lekarzy i lekarzy dentyków uczestniczących w szkoleniu w roli wykładowcy Naczelna Rada Lekarska (dalej jako NRL) stwierdza, że lekarz i lekarz dentyśta nie może uczestniczyć w roli wykładowcy w praktycznych szkoleniach dotyczących udzielania świadczeń zdrowotnych lub wykonywania procedur medycznych, jeżeli uczestnikami takiego szkolenia mają być osoby niemające uprawnień do udzielania świadczeń lub wykonywania procedur medycznych. NRL uzasadnia, że prowadzenie przez lekarza takiego szkolenia dla osób nieuprawnionych należy postrzegać jako zjawisko negatywne, mogące w pewnych przypadkach przyczynić się do naruszeń prawa przez osoby szkolone. Chodzi o sytuacje, gdy osoba nieuprawniona, po uczestnictwie w szkoleniu przeprowadzonym przez lekarza, uzna partycypację w szkoleniu za nabycie uprawnień i zacznie udzielać świad-

¹⁶ Odpowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia – z upoważnienia Ministra – na interpelację nr 30351; data wypływu: 6 marca 2015 r.

¹⁷ Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2011 r., Nr 112, poz. 654 ze zm.).

czeń zdrowotnych. Takie zachowanie będzie sprzeczne z dyspozycją przepisu art. 58 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry¹⁸.

Przytoczone stanowisko odnosi się do szkoleń przeznaczonych dla kosmologów, które dotyczyć miały wykonywania zabiegów z branży *beauty*. Na poparcie swojego stanowiska NRL przywołuje treść uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z 26 maja 2021 r.¹⁹, gdzie stwierdzono, iż definicja „świadczenia zdrowotnego” zawarta w ustawie o działalności leczniczej zawiera w sobie poza działaniami służącymi zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia także „inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia” oraz „inne działania medyczne wynikające z przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania”. Przytoczone postanowienie dotyczy wstrzyknięcia preparatu Aquafilling, a Sąd Najwyższy stwierdza, że uprawnienia do przeprowadzenia takiego zabiegu ma wyłącznie lekarz.

Aktywny udział w sporze co do uprawnień zawodowych biorą udział także kosmologowie. Zarząd Izby Kosmologów opracował petycję mającą na celu zatrzymanie prac legislacyjnych ukierunkowanych na ograniczenie uprawnień kosmologów. W opisie petycji znajdowała się informacja o współpracy Ministerstwa Zdrowia z Naczelną Izbą Lekarską ukierunkowanej na legislacyjne ograniczenie palety zabiegów mieszczących się w kompetencjach kosmologów i przekazanie części zabiegów do wyłącznej kompetencji lekarzy. Dotyczy to zabiegów, które powszechnie są wykonywane w gabinetach kosmetycznych, jak np. depilacja laserowa. Petycję podpisało ponad 22 tys. osób²⁰.

Świadczenia lecznicze wykraczają zatem poza kompetencje kosmologa. Przedstawiciele tego zawodu nie powinni podejmować działań wywołujących znaczną ingerencję w integralność ciała człowieka. Czy dany zabieg może być przeprowadzany przez kosmologa, należy rozpatrywać incydentalnie, biorąc pod uwagę stopień jego ingerencji oraz możliwe skutki niepożądane. A zatem nie budzi wątpliwości, że kosmolog może wykonywać np. zabiegi z użyciem peelingu złuszczonego, lecz wstrzyknięcie kwasu botulinowego będzie wykraczać poza jego uprawnienia i kompetencje.

¹⁸ Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. z 1997 r., Nr 28, poz. 152 ze zm.).

¹⁹ Postanowienie SN z 26 maja 2021 r. sygn. akt I KK 23/21.

²⁰ *STOP niszczenia branży beauty w Polsce! STOP likwidacji zawodu kosmologa! Uratujmy polskie gabinety kosmologiczne*, https://www.petycjeonline.com/stop_niszczeniu_brany_beauty_w_polsce_stop_likwidacji_zawodu_kosmetologa_uratujmy_polskie_gabinety_kosmologiczne?fbclid=IwAR0UWZU-M9ovuaSdwDGXT2a5c5PIglklvk8W15ABBIx1pOjVYFTn95AAArg (data dostępu: 20.12.2022).

Zasady funkcjonowania gabinetów kosmetycznych

W polskim systemie prawnym nie obowiązują szczegółowe przepisy regulujące wymogi dotyczące tego, kto jest osobą uprawnioną do prowadzenia gabinetu kosmetycznego. Wobec powyższego do branży *beauty* stosuje się przepisy ogólne dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej. Podkreślenia jednak wymaga, że o ile nie istnieją wymagania co do osoby otwierającej gabinet kosmetyczny, to w porządku prawnym wprowadzone zostały regulacje dotyczące kwestii typowo branżowych, tj. kosmetyków, wyrobów medycznych, wymagań sanitarnych, sterylizacji i regulacji dotyczących odpadów komunalnych i medycznych. Natomiast w zakresie wymagań BHP, wymagań dotyczących lokalu i budynku stosuje się przepisy ogólne.

Do prowadzenia gabinetu kosmetycznego w formie działalności gospodarczej niezbędne jest dokonanie wpisu we właściwym rejestrze działalności gospodarczej. W tym celu wystarczy udać się do właściwego miejscowo urzędu gminy lub miasta, aby dokonać wpisu do CEIDG, czyli Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Najczęściej wybieraną formą prawną dla tego typu przedsiębiorstw jest jednoosobowa działalność gospodarcza. Aby rozpocząć taką działalność, należy wypełnić wniosek CEIDG-1. Poza wskazywanym wpisem do CEIDG prowadzenie salonu kosmetycznego wiąże się z szeregiem innych formalności właściwych przy rozpoczęciu jakiegokolwiek działalności gospodarczej, m.in. zgłoszenie do ZUS-u (w ciągu 7 dni od założenia działalności gospodarczej), podjęcie decyzji w zakresie zwolnienia z VAT-u. Ponadto od stycznia 2021 r. salony kosmetyczne muszą korzystać z obowiązkowych kas fiskalnych online, co wynika z nowelizacji ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług²¹ i ustawy z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach²², dokonanej w 2019 r. Jeśli ktoś preferuje założenie działalności w formie spółki osobowej, kapitałowo-akcyjnej lub kapitałowej, musi dokonać wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym, a także dokonać szeregu formalności właściwych dla wybranej formy prowadzenia działalności gospodarczej. Reasumując, gabinet kosmetyczny może prowadzić każdy, bez względu na wykształcenie branżowe lub jego brak. Nikt nie dokonuje weryfikacji, czy osoba zakładająca działalność gospodarczą oferującą wykonywanie usług kosmetycznych posiada odpowiednie kwalifikacje, nie są weryfikowane także wiedza ani umiejętności w tym zakresie. Aby prowadzić tego typu działalność, wystarczy wola osoby i dopełnienie wszelkich formalności związanych z rozpoczęciem i prowadzeniem działalności gospodarczej.

Rozpoczęcie działalności usługowej w zakresie kosmetyki wiąże się z dostosowaniem lokalu użytkowego do wytycznych zawartych w treści rozporzą-

²¹ Dz.U. z 2022 r., poz. 913.

²² Dz.U. z 2022 r., poz. 2063.

dzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie²³. Wskazywane rozporządzenie określa m.in. wysokość pomieszczeń, oświetlenie czy rodzaj wentylacji. Pomieszczenia zakładów, które nie odpowiadają wymogom stawianym w zakresie wysokości pomieszczeń, oświetlenia naturalnego lub są usytuowane w suterenie lub piwnicy, powinny uzyskać akceptację Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Bezpośredni nadzór nad zakładami świadczącymi usługi kosmetyczne oraz odnowy biologicznej sprawuje właściwy terenowo Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, do którego należy zgłosić fakt rozpoczęcia działalności. Zgodnie z art. 16 ust. 1–3 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi²⁴ osoby inne niż udzielające świadczeń zdrowotnych podejmujące czynności, w trakcie wykonywania których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich, są obowiązane do wdrożenia i stosowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi. Procedury, o których mowa, powinny regulować sposób postępowania przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich, zasady stosowania sprzętu poddawanego sterylizacji oraz sposoby przeprowadzania dezynfekcji skóry i błon śluzowych oraz dekontaminacji pomieszczeń i urządzeń. Na wniosek podmiotu obowiązane do wdrożenia i stosowania wyżej wskazanych procedur Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny opiniuje te procedury. Zgodnie zaś z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5 cytowanej ustawy obowiązkowym badaniom sanitarno-epidemiologicznym, określonym na podstawie art. 10 ust. 2 pkt 2, podlegają osoby podejmujące lub wykonujące prace, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby nieposiadające aktualnego orzeczenia lekarskiego o zdolności do wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby. Wymagania dotyczące bezpieczeństwa sanitarnego są bardzo istotne z punktu widzenia nie tylko obowiązujących przepisów, ale także ze względu na osoby korzystające z tego typu usług, aby nie zostały one narażone na niebezpieczeństwo utraty życia i zdrowia.

Bardzo istotną kwestią, zwłaszcza w związku z pandemią wirusa COVID-19, jest sterylizacja. Narzędzia wielokrotnego użycia wykorzystywane w gabinetach kosmetycznych muszą być poddawane procesom sterylizacji. Zgodnie ze stanowiskiem Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny²⁵ priorytetową i najbardziej skuteczną metodą

²³ Dz.U. z 2022 r., poz. 1225.

²⁴ Dz.U. z 2022 r., poz. 1657 z późn. zm.

²⁵ *Zasady dekontaminacji wyrobów wielorazowego użytku w obszarze pozamedycznym*, <https://www.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2021/11/Dekontaminacja-materialy-szkoleniowe.pdf> (data dostępu: 20.02.2023).

sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku naruszających ciągłość tkanek jest sterylizacja parą wodną w nadciśnieniu (w autoklawach). Jedynie narzędzia wykonane z materiałów wrażliwych na wysoką temperaturę powinny być poddawane dezynfekcji wysokiego poziomu przez zastosowanie preparatów o szerokim spektrum działania (grzybobójczym, bakteriobójczym, wirusobójczym, sporobójczym), a sposób stosowania musi być zgodny z informacją zawartą na etykiecie preparatu lub w takim wypadku należy stosować wyłącznie sprzęty jednorazowego użycia. Przeprowadzając sterylizację w gabinecie, wskazane jest zorganizowanie stanowiska sterylizacji gabinetowej (dalej jako SSG) w formie ciągu technologicznego, zapewniającego jednokierunkowy ruch postępowy od materiału skażonego do materiału sterylnego²⁶. Zgodnie z zaleceniami SSG umieszcza się w odległości co najmniej 1,5 m od miejsca wykonywania zabiegów z zachowaniem rozdziału czasowego procesów dekontaminacji od świadczonych usług. Wymagane jest dokumentowanie skuteczności prowadzonych procesów sterylizacji poprzez wykonywanie testów fizycznych i testów chemicznych do każdego pakietu, a także testów biologicznych wykonywanych raz na kwartał. Po wykonaniu testu biologicznego oddaje się go do laboratorium celem przeprowadzenia analizy i otrzymuje się wynik badania laboratoryjnego. Dokumentację ze sterylizacji należy archiwizować przez 10 lat.

W przypadku braku pomieszczenia, w którym można by zapewnić SSG, usługę taką można zlecić firmie zewnętrznej posiadającej odpowiednie zezwolenia w tym zakresie. Powyższe prowadzi do konkluzji, że standardy dotyczące kwestii sanepidemiologicznych sterylizacyjnych są podwyższone w przypadku prowadzenia gabinetu kosmetycznego, jednak ustawodawca – poza wymaganiami typowymi dla osób prowadzących działalność gospodarczą – nie wprowadził żadnych wymagań co do osoby otwierającej gabinet kosmetyczny ani co do osób w nim zatrudnianych, pozostawiając tę kwestię właścicielowi salonu kosmetycznego. W związku z tym należy uznać, że jest to przestrzeń pozostawiona dużej swobodzie, mimo że w tego rodzaju miejscach wykonywane są zabiegi wymagające wiedzy, jak i doświadczenia w zakresie udzielanych usług, których faktycznie nikt nie weryfikuje. W związku z tym to na osobach korzystających z tego rodzaju usług ciąży obowiązek szczegółowej weryfikacji uprawnień i umiejętności osób oferujących zabiegi kosmetyczne, aby nie stać się ofiarą chęci poprawy swojego wyglądu zewnętrznego.

²⁶ Ibidem.

Podstawy karnoprawnej odpowiedzialności kosmetologów za oszustwa przy wykonywaniu zabiegów

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry²⁷ wykonywanie zawodu lekarza polega na udzielaniu przez osobę posiadającą wymagane kwalifikacje, potwierdzone odpowiednimi dokumentami, świadczeń zdrowotnych, w szczególności: badaniu stanu zdrowia, rozpoznawaniu chorób i zapobieganiu im, leczeniu i rehabilitacji chorych, udzielaniu porad lekarskich, a także wydawaniu opinii i orzeczeń lekarskich. Ponadto zgodnie z art. 4 cytowanej ustawy lekarz ma obowiązek wykonywać zawód, zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej, dostępnymi mu metodami i środkami zapobiegania, rozpoznawania i leczenia chorób, zgodnie z zasadami etyki zawodowej oraz z należytą starannością. Wskazywane przepisy mają ogromne znaczenie, bowiem istnieją czynności, do których uprawniony jest tylko lekarz, nawet jeśli mieszczą się one w zakresie kosmetologii, gdyż ze względu na swoją specyfikę stanowią one świadczenia zdrowotne. Definicję pojęcia „świadczenie zdrowotne” zawiera art. 2 ust. 10 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej²⁸, który stanowi, że świadczenie zdrowotne to działania służące zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania. Natomiast przepisy ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne²⁹ regulują kwestię rejestracji i użycia produktów leczniczych i wyrobów medycznych, a także odnoszą się do dyspozycji tej definicji. Wykonywanie zabiegów lekarskich z użyciem technik oraz produktów wyraźnie opisanych i przeznaczonych wyłącznie dla lekarzy jest świadczeniem zdrowotnym. Wykonywanie zabiegów przy użyciu produktu leczniczego lub wyrobu medycznego, gdy wynikają one z charakterystyki produktu leczniczego lub instrukcji używania materiału medycznego, jest świadczeniem zdrowotnym o charakterze czynności leczniczej, które może zostać wykonane wyłącznie przez lekarza przeszkolonego w stosowaniu produktu. Sposób wykorzystania produktu leczniczego lub wyrobu medycznego powoduje, że ich wykorzystywanie nadaje podejmowanym czynnościom cechy zabiegu lekarskiego. Naruszenie integralności cielesnej pacjenta wiąże się z istotnym ryzykiem dla jego zdrowia, a nawet życia. Produktem leczniczym wykorzystywanym w kosmetologii jest m.in. toksyna botulinowa. Zgodnie z charakterystyką produktu leczniczego, w którego składzie znajduje się toksyna botulinowa, może być on podawany jedynie przez lekarzy posiadających odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie w prowadzeniu leczenia i stosowaniu tego preparatu. Wykształcenie lekarskie jest konieczne do przeprowadzenia

²⁷ Dz.U. z 2022 r., poz. 1731 ze zm.

²⁸ T.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 633 ze zm.

²⁹ T.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2301.

właściwego wywiadu z pacjentem, określenia wskazań i przeciwwskazań do stosowania oraz zaleceń wymienionych w instrukcji użytkowania produktu leczniczego. Ponadto wiedza specjalistyczna pomaga w ocenie stanu zdrowia pacjenta kwalifikującym bądź dyskwalifikującym go do zabiegu. Jedynie lekarz jest w stanie zapewnić właściwe warunki podania preparatu oraz posiadać odpowiednie wyposażenie gabinetu potrzebne do wykonania zabiegu. Dodatkowo jedynie lekarz jest w stanie właściwie zareagować na nagłe pogorszenie zdrowia pacjenta.

W związku z wykorzystywaniem preparatów i wyrobów medycznych w kosmetologii istnieje możliwość popełnienia czynu określonego w art. 58 ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry, który stanowi, że kto bez uprawnień udziela świadczeń zdrowotnych polegających na rozpoznawaniu chorób oraz ich leczeniu, podlega karze grzywny. Ponadto w przypadku stosowania produktu leczniczego poza zakresem zarejestrowanych wskazań zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy Prawo farmaceutyczne reklama produktu leczniczego kierowana do osób uprawnionych do wystawiania recept lub osób prowadzących obrót produktami leczniczymi powinna zawierać informacje zgodne z charakterystyką produktu leczniczego albo charakterystyką produktu leczniczego weterynaryjnego i informację o przyznanej kategorii dostępności, a w przypadku produktów leczniczych umieszczonych na wykazach leków refundowanych – również informację o cenie urzędowej detalicznej i maksymalnej kwocie dopłaty ponoszonej przez pacjenta. Stosownie do treści art. 57 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy zabrania się kierowania do publicznej wiadomości reklamy dotyczącej produktów leczniczych wydawanych wyłącznie na podstawie recepty. W związku z tym reklama niektórych substancji wykorzystywanych w kosmetologii, które charakteryzują się tym, że są one produktami leczniczymi, jest zakazana. Wynika z tego, że zachęcanie do korzystania i sprzedaży tych produktów niezgodne z charakterystyką produktu leczniczego jest zabronione.

Wykonywanie czynności kosmetycznych na gruncie prawa karnego wiąże się z ingerencją w ciało człowieka, co w konsekwencji może prowadzić do wypełnienia znamion czynu zabronionego. Zgodnie z art. 160 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny³⁰ kto naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. Wspominana charakterystyka produktu leczniczego określa, jak stosuje się dany preparat, jakie mogą nastąpić skutki niepożądane, a także kto może zalecić stosowanie danego preparatu. W przypadku użycia produktu leczniczego przez osobę nieuprawnioną, jaką jest kosmetyczka, może dojść do zagrożenia życia i zdrowia osoby, względem której zastosowano ten preparat. Podobnie przedstawia się zastosowanie wyrobu

³⁰ T.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm., dalej jako k.k.

medycznego zakwalifikowanego zgodnie z instrukcją do wykorzystywania wyłącznie przez lekarza. Mimo istnienia pewnych restrykcji dotyczących sterylności i wymagań narzuconych ze względów sanitarnych na właścicieli salonów kosmetycznych, nie są to jednak wymagania tożsame jak dla pomieszczeń, w których udzielane są świadczenia opieki zdrowotnej. W związku z tym wykonywanie w takich miejscach zabiegów przez osobę nieposiadającą wiedzy medycznej co do stanów zagrożenia życia w postaci reakcji anafilaktycznej jest sytuacją opisaną w dyspozycji art. 160 § 1 k.k. Ponadto niebezpieczeństwo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu pacjenta istnieje także w sytuacji, gdy osoba wykonująca zabieg nie ma odpowiedniej wiedzy na jego temat, dotyczącej zwłaszcza powikłań mogących wystąpić po przeprowadzonym zabiegu. Odbycie szkolenia w podmiocie nieuprawnionym i nieposiadającym odpowiednich kwalifikacji do udzielania szkoleń tego rodzaju również jest sytuacją narażenia życia i zdrowia pacjenta. Do stwierdzenia przestępstwa wystarcza sam fakt bezpośredniego narażenia osoby poddającej się zabiegowi na niebezpieczeństwo³¹. Podkreślenia wymaga, że w przypadku zastosowania kontratypu zabiegu kosmetycznego jego elementami są cel leczniczy, zgoda pacjenta, która musi być świadoma i objaśniona, wykonanie zabiegu przez osobę posiadającą stosowane uprawnienia oraz wykonanie go *lege artis*³².

Kolejnymi czynami określonymi w polskim kodeksie karnym, które mogą zostać popełnione w związku z wykonywaniem zabiegów kosmetycznych, są czyny stypizowane w art. 156 i 157 k.k. Spowodowanie uszczerbku na zdrowiu jest pojęciem szerokim. Obejmuje naruszenia czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia różnego rodzaju i różnego stopnia. Polski ustawodawca przyjął podział na trzy rodzaje skutków wywołanych przez sprawcę, ze względu na rodzaj spowodowanego uszczerbku na zdrowiu: ciężki, inny niż określony w art. 156 ustawy karnej, tzw. średni, a także powodujący naruszenie narządu ciała lub rozstrój zdrowia na czas nieprzekraczający 7 dni, tzw. lekki³³. Każdy z tych przepisów określa odrębny, samoistny typ czynu zabronionego. Za ciężki uszczerbek na zdrowiu uznaje się m.in. istotne trwałe zeszpecenie. Ponadto za karalne należy uznać spowodowanie przemijającego nieprawidłowego efektu zabiegu, które nie jest związane z trwałym istotnym oszpeceniem. Aby stwierdzić wystąpienie winy nieumyślnej, wystarczające jest uznanie, że sprawca, nie mając zamiaru popełnienia czynu zabronionego, popełnia go ze względu na niezachowanie wymaganej w danych okolicznościach ostrożności, mimo że w danej sytuacji przewidywał popełnienie czynu zabronionego lub

³¹ R. Kubiak, *Reguły ostrożności przy zabiegach kosmetycznych – wymogi podmiotowe*, [w:] A. Górski, M. Grassmann, E. Sarnacka (red.), *Standard wykonywania zawodów medycznych*, 2019, Legalis.

³² E.M. Guzik-Makaruk, E. Wojewoda, *Prawo karne medyczne. Stan i perspektywy rozwoju*, Warszawa 2023, s. 62.

³³ M. Budyn-Kulik, [w:] M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, 2023, Lex.

mógł je przewidzieć³⁴. W sytuacji wykonywania zabiegów, których charakter należy uznać za podobny do czynności podejmowanych przez lekarza, a także związanych z ostrzeżeniem producenta o możliwości wystąpienia ciężkich działań niepożądanych, jak również wyraźnych zaleceń producenta o konieczności stosowania produktu wyłącznie przez lekarza, uznaje się, że osoba nieuprawniona podejmująca się ich wykonania mogła przewidzieć powstanie uszczerbku na zdrowiu i w tym wypadku zgoda pacjenta (klienta) może stanowić okoliczność łagodzącą wysokość kary, co nie uchyla jednak bezprawności czynu³⁵.

Należy także wskazać na treść art. 286 § 1 k.k., który stanowi, że kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Usługi kosmetyczne podejmowane są w celach zarobkowych, czyli należy uznać je za działania podejmowane w celu osiągnięcia korzyści majątkowej – np. w sytuacji, w której sprawca (osoba świadcząca usługi kosmetyczne) powołuje się na certyfikaty niespełniające wymagań, aby uznać, że posiada pełne kwalifikacje do wykonywania zabiegów z użyciem produktów leczniczych lub wyrobów medycznych, a zapewnia o swoich kompetencjach co do wykonywania tego typu zabiegów. Ponadto nieudzielenie pacjentowi pełnej informacji o możliwości wystąpienia poważnych objawów niepożądanych jest wprowadzeniem w błąd klienta poddającego się odpłatnie zabiegowi w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Mimo że wskazane przepisy nie posługują się zwrotem „kosmetolog” czy „technik kosmetologii”, stanowią one przestępstwa powszechne, w związku z czym może je popełnić każda osoba zdolna do zawinienia. Ze względu na okoliczności działania w ramach wykonywania zabiegów kosmetycznych bez wymaganych uprawnień i przy użyciu produktów leczniczych bądź wyrobów medycznych zastrzeżonych do wykorzystywania wyłącznie przez lekarza, osoba działająca we wskazywanych okolicznościach wypełnia dyspozycję cytowanych przepisów, popełniając tym samym przestępstwo.

Zakończenie

W powszechnej świadomości społecznej zawód kosmetologa bywa nieprawidłowo utożsamiany z zawodem kosmetyczki. W związku z tym, że są to profesje, które wiążą się z mniej lub bardziej inwazyjnymi zabiegami, z zasa-

³⁴ Ibidem.

³⁵ S. Banaś, *Aspekty prawne zabiegów kosmetycznych wykonywanych przez kosmetologa*, „Kwartalnik Prawa Publicznego” 2015, R. XIII, nr 2, s. 64.

dy poprawiającymi estetykę wyglądu zewnętrznego, działania wywołujące niepożądane skutki najczęściej godzą w dobro prawem chronione, jakim jest zdrowie człowieka. Odpowiedzialność prawnokarna w takich sytuacjach ponoszona jest w oparciu o przepisy k.k. oraz pozakodeksowe prawo karne, w tym ustawę o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz prawo farmaceutyczne. W grę wchodzić może odpowiedzialność za przestępstwa skutkowe w postaci lekkiego, średniego lub ciężkiego uszkodzenia ciała, związane przykładowo z wystąpieniem trwałego istotnego zeszpecenia.

Analiza poglądów doktryny prawa karnego i orzecznictwa nie pozostawia żadnych wątpliwości, że „istotne zeszpecenie” w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 k.k. mogą stanowić np. blizny. Stanowisko takie prezentowane było już na gruncie Kodeksu karnego z 1932 r. Wskazywano wówczas, że zeszpecenie oznacza sprowadzenie ujemnego wrażenia estetycznego, np. przez pozostawienie blizny na twarzy, złamanie nosa, wykrzywienie palca. Również aktualnie w piśmiennictwie przeważa stanowisko, że przez zeszpecenie należy rozumieć wywołanie takiej zewnętrznej zmiany na ciele pokrzywdzonego, która w sposób istotny na niekorzyść odbiega od przyjętych norm estetycznego wyglądu ciała ludzkiego. Nie powinno budzić wątpliwości, że ocena, czy określona zmiana na ciele stanowi istotne zeszpecenie, powinna być zobiektywizowana, a więc nie powinna być uzależniona od indywidualnego poczucia estetyki, lecz odwoływać się do pewnej przeciętnej w tym zakresie. Nie jest wystarczające wyłącznie odczucie zeszpecenia osoby pokrzywdzonej.

Na gruncie k.k. kosmetolog może ponosić odpowiedzialność także za przestępstwo oszustwa. W praktyce jednak odpowiedzialność taka jest rzadko realizowana.

Wykaz literatury

- Arct J., *Kształcenie kosmetologiczne*, „Estetologia Medyczna i Kosmetologia” 2012, nr 2(1).
- Budyn-Kulik M., [w:] M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, 2023, Lex.
- Dębska O., Dębski S., Śpiewak R., *Regulacje prawne zawodu kosmetologa: więcej pytań niż odpowiedzi*, „Estetologia Medyczna i Kosmetologia” 2012, nr 2(3).
- Glanowski G., *Umowa o świadczenie zdrowotne*, Wolters Kluwer, Warszawa 2019.
- Guzik-Makaruk E.M., Wojewoda E., *Prawo karne medyczne. Stan i perspektywy rozwoju*, Warszawa 2023.
- Kubiak R., *Reguły ostrożności przy zabiegach kosmetycznych – wymogi podmiotowe*, [w:] A. Górski, M. Grassmann, E. Sarnacka (red.), *Standard wykonywania zawodów medycznych*, 2019, Legalis.
- Meder-Kobiela M., *Zabieg kosmetyczny w aspekcie wykładnie prawa*, „Kosmetologia Estetyczna” 2019, nr 5.

STOP niszczenia branży beauty w Polsce! STOP likwidacji zawodu kosmetologa! Uratujmy polskie gabinety kosmetyczne, https://www.petycjeonline.com/stop_niszczeniu_brany_beauty_w_polsce_stop_likwidacji_zawodu_kosmetologa_uratujmy_polskie_gabinety_kosmetyczne.

Wyszukiwarka opisów zawodów, Kosmetolog, kod: 229903, <https://psz.praca.gov>.

Wyszukiwarka opisów zawodów, Kosmetyczka, kod: 514202, <https://psz.praca.gov.pl>.

Zasady dekontaminacji wyrobów wielorazowego użytku w obszarze pozamedycznym, <https://www.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2021/11/Dekontaminacja-materialy-szkoleniowe.pdf>.

Summary

Criminal responsibility in cosmetology

Keywords: criminal law, medical criminal law, criminology, cosmetology, cosmetologist, cosmetic services.

Nowadays, treatments carried out in beauty salons are becoming increasingly popular. However, the operation of such surgeries and the definition of the catalogue of treatments that can be performed in these surgeries is still not legally regulated. If a treatment fails or is carried out by an unauthorised person or with the use of a product that can only be used by a doctor, there is criminal liability for these acts. The article aims to indicate the legal basis for the cosmetologist's profession, including the definition of the cosmetologist's qualifications. Furthermore, an attempt is made to define the principles of cosmetic surgeries, as well as the basis of the criminal liability of cosmetologists for fraud in the performance of procedures.